

Лекція №1

Вступ. Теоретичні основи образотворчої діяльності дітей дошкільного віку.

Мета: Дати поняття про предмет і завдання курсу методики зображувальної діяльності, короткі відомості про становлення методики, як науки. Забезпечити засвоєння студентами питання значення образотворчої діяльності та конструювання для всебічного розвитку дітей-дошкільнят; про основні завдання зображувальної діяльності (художньо-естетичне виховання, суспільну спрямованість дитячої творчості, завдання з розумової та фізичної активності дітей та засвоєння навичок роботи з різними матеріалами

Розвивати зацікавленість новою навчальною дисципліною. Формувати навички навчальної діяльності запам'ятовувати, вести запис лекцій.

Ключові поняття: малювання, ліплення, аплікація, конструювання, продуктивні види зображувальної діяльності.

План

1. Вступ. Предмет і завдання курсу.
2. Короткі відомості про становлення методики зображувальної діяльності, як науки.
3. Малювання, ліплення, аплікація – види зображувальної діяльності.
4. Образотворча діяльність як умова сенсорного, розумового, морального, трудового й естетичного навчання, виховання й розвитку.
5. Програма навчання дітей образотворчій діяльності.
6. Структура програми та розділи з образотворчого мистецтва та образотворчої діяльності.
7. Варіативні програми навчання дітей образотворчій діяльності.

Література:

1. Сухорукова Г.В., Дронова О.О., Голота Н.М., Янцур Л.А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник Київ.: Слово, 2010.

<https://drive.google.com/file/d/1LwTxpJTXKuZoz57D0EP6ej3h-iyJ5zIs/view>

Засоби навчання: виставка навчальних посібників з методики зображувальної діяльності дітей, опорні схеми, мультимедійна презентація «Світ дитячої творчості».

“Есть два способа прожить жизнь. Один заключается в том, чтобы делать вид, что чудес не существует, второй – в том, чтобы видеть чудеса повсюду”.

Альберт Эйнштейн

Вступ. Предмет і завдання курсу.

Мистецтво з його унікальними можливостями впливу на емоційну та інтелектуальну сфери, свідомість і підсвідомість має розглядатися не тільки як джерело естетичного виховання, а також як універсальний засіб формування світоглядних уявлень, ціннісних орієнтацій, духовно-творчого мислення дітей дошкільного віку.

З упевненістю можна сказати, що кожна дитина народжується з природними творчими задатками, але творчими людьми виростають лише ті, умови виховання яких дозволили розвинути ці здібності вчасно. Багато залежить від того, хто опиниться поруч із дітьми, коли вони робитимуть перші кроки у складний та багатогранний світ мистецтва.

Світ мистецтва безмежний. Пізнавати його ми будемо не день, не рік, а все життя. Тому, починаючи з дошкільного навчального закладу, **педагог покликаний** розвивати у дітей художній смак, виховувати важливу для людини якість – любов до мистецтва, до прекрасного. Зорові образи, створені мистецтвом, легко запам'ятовуються й залишаються в пам'яті надовго. Вони збагачують емоційний світ, учать яскравіше сприймати навколишнє життя.

Витоки творчих сил людини йдуть із дитинства, з того часу, коли творчі прояви часто мимовільні та життєво необхідні. Дитяча художня творчість має свої особливості, тож необхідно навчитися керувати особливостями її виявлення, розробляти методи, що пробуджують та розвивають дитячу творчість. Під поняттям розвитку творчої активності дитини ми розуміємо якісні зміни в пізнавальній діяльності дітей, що відбуваються внаслідок розвитку вмінь та навичок мистецької діяльності. Науковці відводять значну роль заняттям художньою діяльністю, а також усій виховній роботі з дітьми щодо розвитку в них уміння сприймати красу в навколишньому світі та в творах мистецтва, які відіграють велику роль у загальному і творчому розвитку дитини.

Інтерес до образотворчої діяльності дітей зумовлюється його важливістю для розвитку особистості дитини, і з роками потреба в ній не послаблюється, а ще більше зростає.

Образотворча діяльність має важливе значення для *всєбічного розвитку* особистості. У процесі створення зображення в дитини формуються спостережливість, естетичне сприйняття, художній смак, творчі здібності. Образотворча діяльність надає можливість доступними засобами висловити емоційний стан дитини, її ставлення до навколишнього світу, вміння самостійно створювати прекрасне, а також бачити його у творах мистецтва.

Сприятливий розвиток дитячої творчості залежить від правильного керівництва з боку дорослих. Великого значення в організації образотворчої діяльності дітей набуває вміння вихователя пов'язати особливості створення художнього образу в мистецтві з власне художньою діяльністю дітей; адаптувати виразні засоби мистецтва живопису, графіки в такий вид образотворчої діяльності, як малювання; виразні засоби скульптури – в ліплення; вчити дітей створювати декоративні роботи за мотивами народного декоративно-ужиткового мистецтва, використовувати елементи конструкторських рішень архітектури у конструктивній творчості дітей.

Найважливішою умовою розкриття творчої активності дітей є створення загальної атмосфери доброзичливості, свободи, можливості досягти успіху для кожної дитини.

Зображувальна діяльність дошкільників - художня діяльність, яка сприяє всебічному розвитку особистості дитини, активному пізнанню нею оточуючого світу, вихованню здібності реалістично і творчо відображати свої уявлення в графічній та пластичній формі.

Курс методики зображувальної діяльності дошкільників розкриває закономірності формування творчих зображувальних здібностей і визначає систему методів і прийомів навчання.

Методика керівництва зображувальною діяльністю дітей базується на наукових даних *педагогіки, психології, естетики, культурології*.

Знання анатомії, фізіології та гігієни дозволяє будувати навчання дітей відповідно їх віковим особливостям.

Зображувальна діяльність пов'язана з *музичним вихованням*. Музика впливає на почуття дитини. Поглиблює розуміння їм оточуючого світу. Образ предмету, що сприймається не тільки через спостереження, розповідь, картинку, але і через музику, передається в малюнку, аплікації більш виразно, емоційно. Зображувальна діяльність протікає успішно, якщо звучить спокійна, тиха мелодія.

Завдання курсу:

- оволодіння теоретичними основами розвитку у дітей дошкільного віку образотворчих здібностей;
- творче оволодіння досягненнями вітчизняної та зарубіжної методики розвитку зображувальної діяльності дітей дошкільного віку;

- формування здатності до аналізу особливостей рівня розвитку зображувальної діяльності дітей дошкільного віку;
- формування знань у галузі засобів художньої виразності і техніки графіки, живопису, скульптури і декоративно – прикладного мистецтва;
- оволодіння вміннями та навичками для успішного проведення різних форм роботи з дітьми в дошкільному навчальному закладі з метою розвитку зображувальної діяльності та творчих здібностей дітей;
- впровадження в практику роботи нової моделі організації життєдіяльності.

Випускники повинні знати:

- теоретичні основи зображувальної діяльності дітей дошкільного віку;
- завдання навчання і виховання дітей з зображувальної діяльності, визначені в програмах, за якими працюють освітні дошкільні заклади, сучасні форми організації навчального процесу;
- зміст зображувальної діяльності, методика проведення занять з зображувальної діяльності з використанням сучасних і новітніх форм і методів навчання;
- особливості організації життєдіяльності дітей, орієнтує педагога на цілісний підхід до формування особистості;
- санітарно-гігієнічні вимоги до організації навчання дошкільників.

Випускники повинні вміти:

- забезпечити планування і організацію навчально-виховного процесу на основі знань про анатомо-фізіологічні основи вищої нервової діяльності, її розвиток у дітей дошкільного віку, гігієнічних вимог щодо навчально-виховного процесу;
- здійснювати відбір оптимальних засобів розвитку кожної дитини, реалізувати особистісно-орієнтоване навчання;
- використовувати новітні форми організації навчально-виховного процесу;
- використовувати особливості інтеграційного підходу до процесу навчання;
- формувати в собі якості творчої особистості;
- впроваджувати нові освітні технології;
- розв'язувати завдання реалізації особистісно-орієнтованої моделі дошкільної освіти;
- вміти планувати роботу з художньо-естетичного розвитку дітей
- оптимально поєднувати різні форми організації навчально-виховного процесу;
- з метою розвитку емоційної сфери дитини, формувати здатності відгукуватись на прояви естетичного в мистецтві, відбирати доступні види та жанри образотворчого мистецтва, цікаво і зрозуміло розповідати про задум художника, засоби художньої виразності;
- для створення у дітей позитивного емоційного стану показу дітям результату їх роботи та способів зображення виготовляти зразки з різних видів малювання, ліплення, аплікації, конструювання, використовуючи різноманітні матеріали, враховуючи навчальні завдання, рівень розвитку зображувальних умінь дітей;
- уміти створювати сюжетні композиції, натюрморти, примітивні портрети за допомогою різних матеріалів для використання їх в навчальному процесі, самостійній художній діяльності, оформленні групових приміщень;
- відбирати, виходячи з вимог програми, конкретні навчальні і виховні завдання для кожного заняття з зображувальної діяльності з метою послідовного формування у дітей образотворчих і технічних прийомів роботи;
- з метою розширення і поглиблення знань про предмети оточуючого, які діти будуть зображати, проводити обстеження об'єктів під час спостережень в природі, розглядання предметів, іграшок, картинок, включаючи різні аналізатори дітей;
- з метою формування у дітей образотворчих та технічних умінь в різних видах зображувальної діяльності уміти здійснювати показ і пояснення різних способів зображення в різних видах зображувальної діяльності;
- з метою розвитку самостійності, ініціативи, творчих здібностей дітей та реалізації їх нахилів та уподобань створювати умови для виникнення самостійної художньої образотворчої діяльності, сприяти розвитку умінь дітей, використовувати набуті знання та навички в самостійній творчій діяльності, використовувати результати своєї праці в творчих іграх, театралізованій діяльності, в оформленні ігрових куточків тощо.

2.Короткі відомості про становлення методики зображувальної діяльності, як науки.

Вивченням зображувальної діяльності дошкільників займалися педагоги

Є.А. Фльоріна рос. педагог науковець Основні праці: “Дитячий малюнок” (1924р.) “Естетичне виховання у дошкільних закладах”(1933) “Гра та іграшка”(1973) « “Элементы обучения детей рисованию”	розроблені основи методики зображувальної діяльності. У роботі « Дитячий малюнок» (1924 р.) вона визначає принципи, що лежать в основі керівництва дитячою творчістю, широке естетичне виховання : розвиток спостережливості, почуття кольору, ритму. Коло вимог до зображувальних вмінь та тематиці малювання для трьох вікових груп. Були розроблені основні прийоми навчання зображувальної діяльності
А.В.Бакушинський – мистецтвознавець, історик і педагог	вивчав творчість дітей в порівнянні з примітивним мистецтвом.
Н.П. Сакуліна російський педагог, науковець Основні праці: Малювання в дошкільному віці Зображувальна діяльність у дитячому садку	збагатила теорію та практику художньо - естетичного виховання, розробила вікову періодизацію розвитку зображувальної діяльності.
В. Космінська	прибічниця традиційного підходу до класифікації видів — вважає, що в дитячому садку образотворча діяльність передбачає такі види, як малювання, ліплення, аплікація та конструювання.
Р.Г. Казакова	Малювання у молодшому дошкільному віці; окремі питання методики про особливості малювання з натури дітьми старшого дошкільного віку і методах керівництва ним
І.А.Гусарова	аплікація в дитячому садку
Н.Б. Халезова, Н. А. Курочкіна	проводили дослідження з сенсорних основ ліплення
З.В..Ліштван	в свої працях встановлені закономірності творчого розвитку дітей конструюванні з будівельного матеріалу і розкриваються методи керівництва ним
Т.С. Комарова	вивчала питання про формування графічних вмінь в малюванні;
Л.М. Шульга	автор програми з розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Автор педагогічної арт-технології з зображувального мистецтва, в основі якої лежать ідеї Б.М. Неменського. Розробила нові підходи з активізацією чуттєвого сприйняття в художній діяльності.
Г.В. Підкурганна, Л.І Скіданова, Л.І. Сірченко,Т. Доронова, С.Я. Якобсон, В.П. Котляр, Є.Белкіна	роблять значний вклад у розвиток теорії і методики зображувальної діяльності дітей дошкільного віку.

3. Малювання, ліплення, аплікація – види зображувальної діяльності.

Види зображувальної діяльності, їх характеристика. Основним завданням виховання та навчання в процесі образотворчої діяльності є одержання дітьми вмінь передавати уяву про предмети, явища за допомогою виразних образів. Залучаючи дітей до художньої творчості, вихователь повинен виховувати в них естетичне відношення до зображувального мистецтва., до оточуючого життя, допомагати накопиченню естетичних вражень, формувати індивідуальні інтереси, здібності, нахили. Для вирішення цих завдань в дитячому садку ми знайомимо дітей з різними видами образотворчої діяльності такими як малювання, ліплення, аплікація та конструювання. Кожен з цих видів має свої можливості у відображенні вражень дитини про оточуючий світ.

Малювання – це графічно – живописний засіб зображення предметів і явищ, основою якого є колорит, форма, композиція. Спостерігаючи предмет, діти повинні вміти передавати в малюнку його характерні властивості, створювати художній образ, відображати сюжет; засвоювати деякі елементи візерунка (в декоративному малюванні), поступово набуваючи первинні навички техніки малювання.

Ліплення – це пластичне, об'ємне зображення предметів. Способом пластичного зображення діти повинні вміти передавати форму предметів, фігур, тварин, птахів, людини; використовувати матеріал (глина, пластилін та інші), який дозволяє змінювати зовнішній вигляд персонажів, їх рухи, пози, досягаючи необхідної виразності.

Аплікація – це декоративно – силуетний спосіб зображувальної діяльності. Діти повинні вміти вирізувати з паперу різні силуети, візерунки, орнаменти, наклеювати їх на кольорове тло, створюючи повну гармонію. При цьому у дитини розвивається координація рухів рук, самоконтроль, а в роботі з папером, ножицями, клеєм набуваються технічні навички.

Конструювання – це продуктивна діяльність, в процесі якої створюються різноманітні іграшки з різних матеріалів або споруди з будівельних матеріалів та конструкторів. Конструювання має загальне із образотворчою діяльністю, бо створюючи будь – яку конструкцію, слід обмірковувати задум, виконати ескіз у вигляді малюнка на папері, вирішувати оформлення предмета не лише у відношенні форми, додаткових деталей, але й кольору. Конструювання з різних матеріалів більш ніж малювання, ліплення та аплікація пов'язано з грою. Гра дуже часто супроводжує процес конструювання, а зроблені вироби діти завжди використовують в іграх. **Всі розглянуті види образотворчої діяльності тісно пов'язані між собою.** Цей зв'язок відбувається перш за все крізь зміст робіт. Деякі теми є спільними для всіх видів – зображення будинків, транспорту, тварин тощо. Зв'язок між різними видами образотворчої діяльності здійснюється шляхом послідовного оволодіння формоутворюючими рухами в роботі з різними матеріалами. Так, ознайомлення з округлою формою краще розпочати з ліплення, де вона дається об'ємною. В аплікації дитина знайомиться з площинною формою кола. В малюванні створюється лінійний контур. Таким чином під час планування роботи вихователь повинен ретельно продумати, використання якого матеріалу дозволить дітям швидко і легко оволодіти навичками зображення. Знання, які одержують дошкільники на заняттях одним видом зображувальної діяльності, можуть з успіхом використовуватись на заняттях з іншим видом роботи і з іншим матеріалом.

4. Образотворча діяльність як умова сенсорного, розумового, морального, трудового й естетичного навчання, виховання й розвитку.

Образотворча діяльність - це специфічне образне пізнання дійсності. І як кожна пізнавальна діяльність вона має велике значення для розумового виховання дітей.

Основне значення образотворчої діяльності полягає в тому, що вона є засобом естетичного виховання. У процесі образотворчої діяльності створюються сприятливі умови для розвитку естетичного сприйняття та емоцій, які поступово переходять в естетичні почуття, що сприяють формуванню естетичного відношення до дійсності.

Чим більш усвідомлено починає дитина сприймати навколишнє, тим глибше, стійкіше і змістовніше стають естетичні почуття. Поступово діти набувають здатності до елементарних естетичних суджень (про явища життя, про предмети, створених людиною, про твори мистецтва).

До образотворчої діяльності відносяться малювання, аплікація, ліплення.

У процесі зображувальної діяльності забезпечується всебічне виховання дошкільників: сенсорне, розумове, естетичне, моральне, трудове.

Зображувальна діяльність тісно пов'язана з сенсорним вихованням.

Безпосереднє, чуттєве знайомство з предметами та явищами, з їхніми властивостями та якостями складають лінію сенсорного виховання.

Зображувальна діяльність – це специфічне образне пізнання дійсності. Для того щоб намалювати, зліпити будь-який предмет, попередньо потрібно добре з ним ознайомитись. Формування уявлень

про предмети потребує засвоєння знань про їхні властивості та якості, форму, колір, величину, положення в просторі. Діти знаходять ці якості, порівнюють предмети, знаходять схожість та відмінність, тобто виконують розумові дії. Таким чином, зображувальна діяльність сприяє сенсорному вихованню, розвитку наочно-образного мислення.

Навчання зображувальної діяльності сприяє формуванню таких розумових операцій, як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення. У процесі спостережень, при обстеженні предметів та їхніх частин перед зображенням, дітей вчать виділяти форму предметів та їхніх частин, величину і розміщення частин у предметі, колір. Зображення різних за формою предметів потребує їх зіставлення та встановлення відмінностей. Разом з тим діти вчаться порівнювати предмети, явища та виділяти в них загальне та відмінне, об'єднувати предмети за схожими ознаками.

На заняттях із зображувальної діяльності розвивається **мовлення** дітей: засвоєння назв форм, кольорів та їх відтінків, просторових позначень сприяє збагаченню словника; висловлювання в процесі спостережень за предметами та явищами, при обстеженні предметів, а також при розгляданні ілюстрацій, репродукцій картин художників позитивно впливають на розширення словникового запасу та формування зв'язного мовлення. Використання образних порівнянь, віршів для естетичної характеристики предметів сприяє розвитку виразного мовлення.

При проведенні занять виникають сприятливі умови для формування таких якостей, як **ініціативність, допитливість, розумова активність та самостійність, цікавість.**

Велике значення зображувальної діяльності полягає в тому, що вона є **засобом естетичного виховання.**

У процесі зображувальної діяльності створюються сприятливі умови для розвитку естетичного сприймання та емоцій, які поступово переходять в естетичні почуття.

Для естетичного виховання дітей та для розвитку їх зображувальних здібностей велике значення має знайомство з творами образотворчого мистецтва. Яскравість, виразність образів у картинах, скульптурі, архітектурі, творах прикладного мистецтва допомагають дітям глибше та повніше сприймати явища життя та знаходити образні вираження своїх вражень у малюнках, ліпленні, аплікації. Поступово у дітей розвивається художній смак.

Дитяче образотворче мистецтво має **суспільний напрям.** Значення занять зображувальною діяльністю для морального виховання полягає в тому, що в процесі цих занять у дітей виховуються морально-вольові якості: потреба та вміння доводити розпочату справу до кінця, зосереджено та цілеспрямовано займатися, допомагати товаришу, долати труднощі і т. п. Зображувальна діяльність повинна використовуватися для виховання доброти, справедливості, для поглиблення тих благородних почуттів, які у них виникають.

Формування працелюбності пов'язане з розвитком таких вольових якостей особистості, як увага, наполегливість, витримка. У дітей виховується вміння працювати, досягати бажаного результату.

У процесі зображувальної діяльності поєднується розумова та фізична активність. Для створення малюнка, скульптури, аплікації необхідно докласти зусиль, виконати ті чи інші дії, оволодіти певними вміннями.

Отже, твори образотворчого мистецтва формують інтелектуальну, емоційно-почуттєву та вольову сфери, моральне здоров'я.

Основним засобом вираження себе вже на ранніх стадіях життя є **малювання.** Заняття малюванням розвивають дитину в цілому, прилучають її до найголовнішого – процесу творчості. Тільки в малюванні діти із самого початку вільні від обмежень (знання нотної грамоти у музиці, вміння виразити свою думку в літературі), і тому малювання з усіх видів художньої творчості їм найближче. Гранично обмежені в художніх засобах, щоб розвинути свою думку, діти, спираючись на свій творчий інстинкт, знаходять дивовижні рішення, самостійно відкривають образотворчі закони. Мобілізуючи розумову діяльність, малювання прискорює процеси розвитку просторового мислення, образного бачення, розвиває розумові здібності, спостережливість дітей, відчуття гармонії.

Оволодіння **техніками малювання**, сам процес художнього зображення є школою підготовки руки дитини до письма, пізнання навколишнього середовища, формування основ математики, розвитку психічних процесів, є лікувальною терапією психіки дитини, підґрунтям для діагностування інтелекту та психічного здоров'я дитини, розвитку мовлення. Тож малювання для дитини дошкільного віку – школа інтелектуального розвитку. Малювання – природна і приємна діяльність для дитини.

На заняттях **із ліплення** емоційні переживання викликає скульптура, хоча вона переважно позбавлена барвистості, зате більше діє формою, лінією, фактурою. Скульптура має велике значення для виховання та навчання дітей дошкільного віку. Вона сприяє розвитку зорового сприйняття, пам'яті, образного мислення. Скульптура, як і інші види зображувальної діяльності, формує естетичний смак, розвиває почуття прекрасного.

У родині образотворчих мистецтв ліплення відіграє таку саму роль, як і арифметика в математичних науках. Це абетка уявлень про предмет. У малюванні предмет зображується відносно. Через перспективу часто зменшується, а іноді й зовсім втрачається справжність властивостей предмета, головний його зміст. Правильне співвідношення частин, відмінність головного від другорядного – тіла від приставних частин – усе це ясно передається при зображенні предмета за допомогою ліплення. Скульптура надає тривимірне зображення предмета. Частіше за все предметом скульптурного зображення виявляється людина, рідше – тварини, неживі предмети. Скульптуру можна спостерігати з різних сторін, тому дуже важливо поставити її так, щоб добре сприймався силует фігури, її жест, рух.

Великий естетичний вплив мають **твори декоративного мистецтва**. Краса вишиваних узорів, візерунки різьби, барвистість народного розпису, філігранна техніка писанкових орнаментів – невичерпні джерела насолоди.

Важливий засіб у формуванні творчої активності дітей – це використання творів образотворчого мистецтва в оформленні побуту, в процесі навчання та самостійної діяльності. З цією метою підбираються твори усіх жанрів побутового і казкового живопису (портрети, натюрморти, пейзажі), графіки (естампи, гравюри, книжкові ілюстрації), малі форми скульптури (вироби з фаянсу, гіпсу, дерева), твори декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка, художнє скло, народні декоративні вироби та ін.).

Щодо визначення рівня розвитку творчості дітей старшого дошкільного віку ми виходили з того, що дітям із високим рівнем розвитку характерне – дитина самостійно справляється із запропонованими завданнями, виконує їх помірковано і вміє пояснити хід власного мислення, працює з задоволенням; із середнім – дитина основну частину завдання виконує самостійно, але дещо невпевнено і постійно потребує підтримки й поради дорослого, на завдання реагує по-різному: як із зацікавленістю, так і байдуже; з низьким – у дитини виникають труднощі щодо виконання завдань, працює без зацікавленості.

Успішний вплив зображувальної діяльності та формування інтересу до неї передбачає створення **матеріальних умов**, а саме:

- забезпечити заняття різноманітними художніми матеріалами для зображувальної діяльності;
- підібрати наочний матеріал (твори образотворчого мистецтва, ілюстрації з книг та ін.);
- обладнати куточок (центр) для самостійної зображувальної діяльності.

Це підготує ґрунт для формування інтересу і сприятиме створенню в дітей позитивного ставлення до діяльності. У навчанні слід виділити ті сторони, які б змогли привернути увагу дітей, активізувати мислення. Важливе значення має створення позитивного емоційного тла, пов'язаного з діяльністю. Значною мірою цьому сприяє різноманітність форм попередньої роботи: спостереження і вивчення предметів і явищ навколишньої дійсності;

читання художньої літератури;
розглядання творів образотворчого мистецтва;
цілеспрямований перегляд лялькових спектаклів, прослуховування музичних творів;
проведення аналізу дитячих робіт, виконаних на попередніх заняттях;
створення перед заняттям і на занятті проблемних ситуацій;
підготовка матеріалу до заняття, попереднє обговорення теми, розподіл обов'язків для виконання колективних робіт на ін.

Необхідною умовою при цьому є активність вихователя як на занятті, так і під час підготовки до нього, а також активність самих дітей. Вихователь має сам добре розуміти «художню мову» творів мистецтва і доступно, з урахуванням вікових та психологічних особливостей, донести її до дітей. Дорослий подає приклад використання виразного, образного мовлення, сенсорно-емоційних, моральних та художньо-естетичних оцінок і суджень.

До ефективних педагогічних умов розвитку творчих здібностей дошкільників засобами образотворчої діяльності належать:

- моделювання педагогічного процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей малят;
- інтеграція різних видів діяльності дітей;
- розвиток у дітей спостережливості, збагачення словника, навчання різних технік і способів зображення;
- ознайомлення дітей з етапами творчого пошуку;
- забезпечення всіма необхідними матеріалами для самостійної образотворчої діяльності дітей;
- використання продуктів дитячої образотворчої діяльності для подарунків малятам і рідним, для прикрашання інтер'єру приміщення ДНЗ, для виставок, ігор тощо.

Благодатно впливає на розвиток дітей використання музичних творів у педагогічному процесі. Музика – бажана гостя на заняттях і з зображувальної діяльності. Під час занять музика створює атмосферу емоційної чутливості, гармонійності, які допомагають розвитку творчості. Музика допомагає розвинути уяву дитини, дарує їй творчі крила і з натхненням кличе маленького митця до створення краси, доповнює барвисту мову живопису мелодією любові, породжує натхнення і бажання творити.

Музику треба використовувати часто, щоб вона увійшла в життя дітей і була впізнавана ними. Під час слухання музики дошкільниками необхідно врахувати психологічні особливості дітей, їхню надзвичайну емоційну чутливість і здатність до чуттєвого сприйняття.

Серед предметів естетичного циклу музика найбільше стимулює до творчої діяльності, сприяє формуванню пізнавальних та емоційно-мотиваційних функцій, розвитку творчого мислення, здібностей, комунікативності, а також позитивних якостей характеру: систематичності, працьовитості, наполегливості у досягненні мети. Музика є мовою серця, найніжніших почуттів, світу емоцій людини. Вона дає людині поштовх для внутрішнього переживання і уяви. Це внутрішнє відчуття та переживання викликає бажання передавати музику в дії, міміці, жестах, рухах, співі, грі, створювати нові художні образи.

Музика, особливо спів, поліпшує мовлення дітей. Співаючи, діти змушені протяжно вимовляти слова, що формує чітку вимову, сприяє правильному засвоєнню слів. Крім того, слова в пісні підпорядковані певному ритму, що також допомагає вимові важких звуків і складів. Тому музичне виховання є могутнім засобом, який сприяє всебічному і гармонійному розвитку особистості.

Завданням сучасної музичної педагогіки є вміння виявити у дітей потенційні можливості творити на базі хороших музичних вражень-переживань. Річ у тому, що вміння дітей вигадувати, творчо і вільно

конструювати на музичному матеріалі неповторні мелодії та рухові комбінації має великий потенціал для розвитку творчих здібностей дитини.

Постійному поглибленому зацікавленню музикою сприяють **хороша педагогічна атмосфера**, безпосередній зв'язок між вихователюю та дітьми. Звичайно, результат буває тільки тоді, коли людина вміє, може і хоче. Не дурімо самих себе: вихователь, який не пережив власний творчий шлях радісного спілкування з музичною культурою і практично має обмежений технічний досвід у цій галузі, не може бути тим творчим «акумулятором» для дітей, котрий знайде вихід із будь-якої творчої проблеми. В епоху техногенного поступу більшість педагогів-музикантів підтримали думку про те, що до музики треба ставитися серйозніше. Діти, які постійно співають, мають низький показник внутрішньої агресії. Психологи помітили, що там, де панує гарна музика, а особливо де домінує спів (спів – це інтонація, пропущена через живе серце), дитячі осередки врівноважені, діти мають рівні, стабільні стосунки, є більш чуйними один до одного. Там, де вихователь невтомно працює над розвитком творчої свідомості дітей, розширюючи пізнання ігровим способом, результат має блискучі показники.

Яка роль вихователя в художньо-естетичному вихованні дітей на різних етапах їхнього розвитку?

Дитині раннього і молодшого дошкільного віку потрібно забезпечити та сформувати:
вчасний розвиток чутливості сенсорного апарату;

емоційний відгук на сприймання найяскравіших якостей і властивостей предметів та явищ.

У молодшому дошкільному віці елементарна художня діяльність дитини вже має ознаки естетичного характеру, а її естетичний розвиток пов'язаний із індивідуальним досвідом. Тому вихователю слід ураховувати, що у своїх творах дитина виявляє елементи самостійності, творчої активності. Стимулювання активності дитини – першочергове завдання вихователя при роботі з даною віковою групою.

Для дітей старшого дошкільного віку характерно:

глибше сприймання творів мистецтва;

зацікавлення настроєм творів мистецтва;

розвиток музикального слуху або поетичного хисту;

здатність помічати й емоційно відгукуватися на виразально-зображувальні засоби творів мистецтва;

пояснювати особливості, оцінювати музичні, літературні твори та твори різних жанрів образотворчого мистецтва;

уміння помічати зв'язок між змістом твору і засобами його вираження;

вибіркове ставлення до різних жанрів мистецтва і конкретних творів, порівняння їх;

виявлення художніх інтересів;

прагнення до творчості;

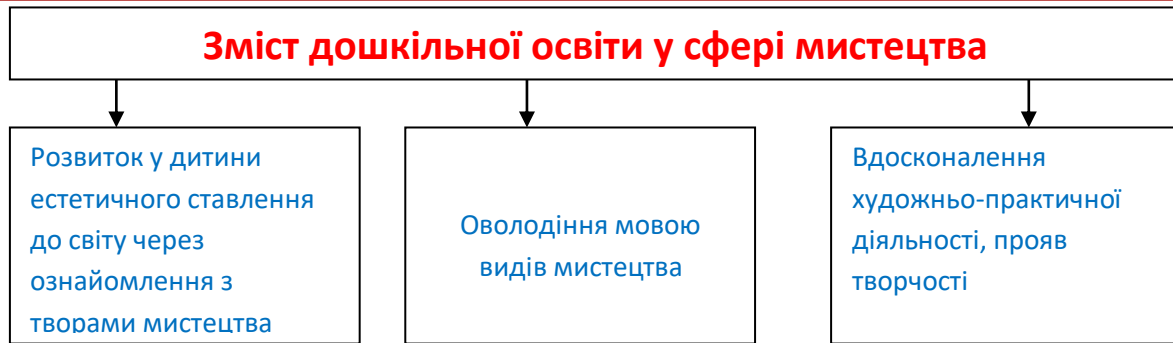
відчуття радості від створення найпростіших віршиків, пісеньок, малюнків.

Вихователі повинні максимально підтримувати ранні творчі прагнення дітей, стимулювати розвиток художньо-творчої практики, дбати про збагачення дітей життєвими враженнями. Формування естетичного переживання стимулює потребу в естетичній діяльності.

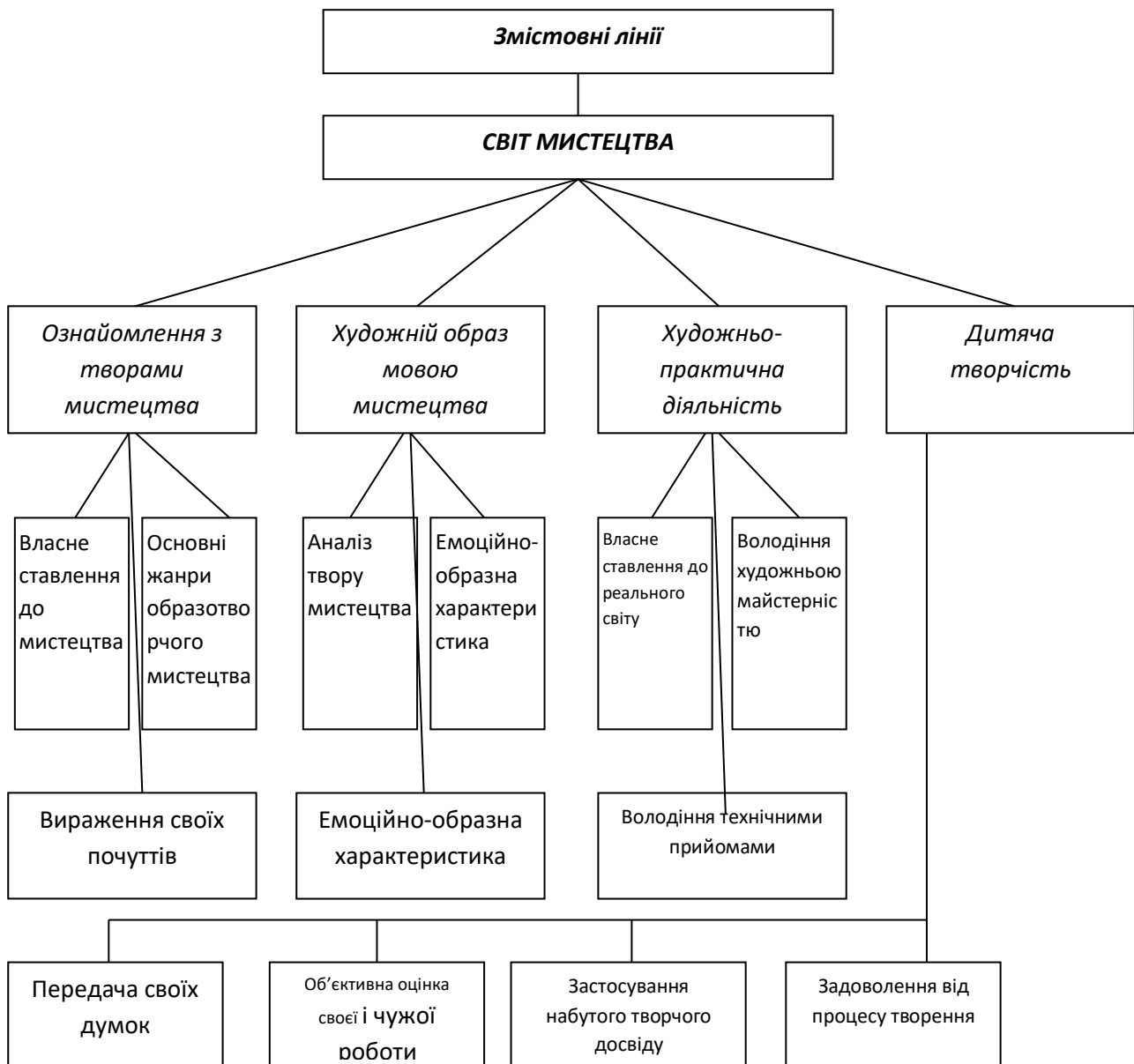
Отже, творчість – важлива складова системи виховання, в ній узагальнено весь життєвий досвід дитини – чуттєвий, ціннісний, моральний, естетичний, пізнавальний, трудовий. Вона лежить в основі успішного засвоєння нових знань, умінь та навичок, саме тому так важливо сформувати у дітей основи творчості.

У Базовій програмі «Я у Світі» передбачено такий зміст дошкільної освіти у сфері мистецтва:

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ПРАКТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДОШКІЛЬНИКА

Модель формування мистецької діяльності

Питання для самоконтролю:

1. Поміркуйте над цим висновком- види дитячої діяльності, схожі з мистецтвом, та обґрунтуйте зв'язок мистецтва з образотворчою діяльністю.

2. Які можливості для реалізації мети естетичного розвитку має образотворча діяльність дітей?